

PENNEKRASSEN.

De Dalia.

De meeste herfstbloemen geuren niet. Is het misschien mede daarom, dat ik de dalia moeilijk kan zetten, evenmin als de pioenroos, beide bloemen die in vorm en kleurschakeering de koningin der bloemen, zoo nakomen, maar die missen het liefelijk-verkwikkende aroma der roos? Deze prijkt in majesteit en overouden adeldom, gene zijn de volksbloemen der laatste honderd jaren. De roos is de aristocraat, de dalia de democraat. De laatste prijkt slechts in de bonte gewaden der volkskleederdrachten, de eerste in de solide kleedij der voornaamheid; de eerste gaat in zij en purper en brokaat, de laatste in de veelkleurige katoentjes der Twentsche fabrieken. Of doe ik de dalia geen recht, en schudt men het hoofd over mijn subjectieve meening? Hoe het zij, gaarne noem ik de geïmporteerde Amerikaan een prachtbloem, al blijf ik met zekeren dichter zeggen:

De wortel trekt uit zelfgegraven schachten
Den taaien stap, die lang de stormen tart,
Een rustloos dringen, werken, zwellen, trachten,
Vaart d' aadren door; doch zeg: waar blijft het hart?

Ook deze versregels doen denken aan de kracht en de stoere volharding van den werkman, en tevens aan het gisten en woelen van den volksgeest, een vooropstellen van het materiele, bij gebrek menigmaal aan waardeering voor het subtiële, het fijngevoelende, het geestelijke.

Uit de „Far West" kwam ze tot ons over in het laatst der 18e eeuw, zoodat de Europeesche dalia nog geen 125 jaren telt. Drie verschillende soorten werden door den directeur van den plantentuin in Mexico in 1789 gezonden naar een ambtgenoot te Madrid, en hier ontplooiden zich in 1791 de enkelvoudige gekleurde sterbloemen, ter eere van den Zweedschen bloemist Andreas Dahl, „dalia," en in Noord-Duitschland naar den Russischen natuuronderzoeker George, „Georgine" genoemd. Spaansche ijverzucht hield de bloemen dertien jaar lang binnen de muren der koninklijke tuinen van het Escuriaal. Toen gingen de wortelknollen naar den „Jardin des plantes" te Parijs. Daarna, in 't begin der vorige eeuw, kwam er meerdere aanvoer uit Amerika van de in dien tijd nog enkelvoudige helroode en donkergele bloemen, en werden ze ook in andere landen van ons werelddeel verspreid. De dalia werd nu de wonderbloem, waarop tal van kweekers hun kunst toepasten. De hofbloemist Breiter te Leipzig had in 1806 reeds 55 soorten, en Hartman leverde de eerste gevulde, waarvan o. a. de purperen exemplaren prijken in de botanische tuinen van Tubingen en Berlijn. In Duitschland werd de dalia nu zeer populair; men zag ze overal op kerkhoven en zelfs in dorpsstuinen, al werd ze minder geliefd dan bijvoorbeeld roos en anjer. Een overwinning was het vinden van de witte dalia, de „roi des blanches," de anemonenbloem, de „globe dark crimson," de „incomparable." Ieder wilde deze zeldzame bloemen, en er ontstond naar het model van den tulpentijd haast een daliamanie, nu te Berlijn 150 Thaler voor een enkele bloem werd betaald! In 1838 werd in Frankrijk een bed dalia's, dat kunstig gerangschikt en goed onderhouden was, door een liefhebber voor de som van 70.000 francs gekocht. Het „meisje van Bath," een bijzonder schoone soort, kostte in 1839 bij de honderd pond sterling. De enorme aanplant deed echter de prijzen spoedig weder dalen. Alleen voor de blauwe dalia, welke men tevergeefs zocht te kweken, werd in Engeland, waar de plant eerst door verkeerde behandeling geheel was verdwenen, om daarna met vrucht weer te worden ingevoerd, 1000 pond sterling toegezegd. Naar we meenen is er in onze dagen nog evenmin een blauwe dalia te vinden als een zwarte tulp. Een geelbloeiende dalia trok de bijzondere aandacht om haar fosforisch lichten, waarom ze ook „Duitsche

zon" werd genoemd; wij hoorden er in onze dagen niet van spreken.

Wel is de bloem in allerlei kleurnuances in parken en plantsoenen en overal in de dorpsstuinen te vinden. Zorgvuldig worden de wortelknollen in den laten herfst geroid en op vorstvrije plaatsen bewaard om ze in het voorjaar weer te zetten, terwijl het aan bloemisten, gebruik makende van bak en kas, gelukt is de herfstbloem ook tot zomerbloem te maken en ze tegen den winter ook in chrysanthemumvorm te kweken, en ze als cactus-dalia's in den handel te brengen. Toch heeft de dalia het hart van het volk niet geraakt. Haar groene bladeren en takken, het midden houdende tusschen die van houtgewassen en lagere sierplanten, haar pralende geurlooze bloemen, deden haar zeer verre blijven achter de roos, ook al werd gene zooveel gemakkelijker gekweekt dan deze. Tevergeefs zie ik m'n dichtbundels na om een vers te vinden op de dalia. Wel vind ik het volgende woord van zekeren Bratanek: „In tegenstelling van het mysterie der roos, valt het middelpunt, waarom de volle dalia een halven hemel schijnt te sluiten, achter de bloem zelve midden in den stengel, en het wordt een uiterlijk sieraad voor iets, dat in het geheel niet voorhanden is. En als dan de enkele bladeren der bloem zich als een peperhuis ineen rollen, dan weet ieder kind, dat in een naar buiten gekeerd peperhuis niets te vinden is."

Het is uit het vorenstaande reeds gebleken, dat niet aller oordeel zóó vernederend spreekt over onze bloem. Dit blijkt ook wel uit de dalia-tentoonstellingen, welke vooral in Engeland worden gehouden, en zeer goed worden bezocht. Hier zijn de schoonste pronkbloemen in honderdtallen vereenigd, en worden prijzen uitgereikt voor de interessantste exemplaren van de „Jupiter," de „Markus Antonius," de „keizerin Eugenie," de „baron Alberson," de „lady Potham," de „midnight" en zooveel andere soorten meer.

Onder hoevele namen dient de ruim honderdjarige, met zulk een lange geschiedenis, waaruit we iets aantekenden, zich aan! Nog één willen we ten slotte noemen: de dalia imperialis met haar groote, witte-lieleachtige, klokvormige bloemen. Zij werd in 1864 in Mexico ontdekt, juist in den tijd, toen de aartshertog Ferdinand Maximiliaan van Oostenrijk als keizer Maximiliaan I met zijn gemalin z'n intocht deed in de Mexicaansche hoofdstad. Ook in Europa werd ze verspreid en geliefd. Heette ze eenmaal hulde te brengen aan den Habsburger op den Westerschen keizerstroom, zij overleefde diens roem, want reeds den 19^{den} Juni 1867 werd de ongelukkige vorst doodgeschoten.

Zoo herinnert een der schoonste soorten van de dalia aan de vergankelijkheid aller dingen: „Sic transit gloria mundi,"*) zoo zeggen de Latijnen. Ook de „dalia imperialis" dort straks met haar zusteren weg, de bloemen rotten aan de door nachtvorsten verslapte stengels, en het bloembled wordt kaal gesneden. „De gedaante dezer wereld gaat voorbij." (1 Kor. 7 : 31.) „En de wereld gaat voorbij en hare begeerlijkheid, maar die den wil Gods doet, blijft in der eeuwigheid." (1 Joh. 2 : 17.)

L. K.

*) Zoo gaat de heerlijkheid der wereld voorbij.

V A R I A.

Leiders.

Ik zag een leider, die het enkel was,
Wijl door de schaar hij wierd gestuwd, gedreven;
Zij wees de richting hem, ja elke pas.

Een andren leider zag 'k; zijn hand, geheven,
Wees duizenden, die achter kwamen, aan
Waarheen — en zie, zij gingen ook — te gaan.

Deze leiders kunnen beïstraks lijdens zijn,
Toch wensch ik 't deel des eersten als het mijn.

A. J. H.